

Vukovaru s ljubavlju

Autor Administrator

Galerija Vukovar (link)

Svake godine u ove jesenske dane, a posebno osamnaestog studenog sjećamo se drame i agonije Vukovara. Nakon tri mjeseca herojske obrane od daleko nadmoćnijeg neprijatelja obrana je skrivena, Grad je pao. Slijedila je Kalvarija masovnih stratišta, neljudskih logora i godine progonstva. Zapaliti ćemo svijeće, utjeti i pomoliti se. Za sve one koji su dali svoje živote, koji su podnijeli neizrecive patnje da bismo mi danas mogli u miru živjeti naše dane. Zaboravimo na trenutak svakodnevne brige, ljutnje, traume, frustracije, na sve ono što nas dijeli po bilo kakvim osnovama. Radi onih koji nisu mislili na sebe nego samo na druge, na Hrvatsku. Oni to zaslužuju. Možda će se onda i u našim srcima, osobito onih koji upravljaju hrvatskom lađom upaliti iskra istinskog domoljublja, kao što je bilo ono branitelja Vukovara... U nastavku je zapis o posjeti Vukovaru u ljeto ove godine. A.B.

Vukovar – hrvatski
Alamo

(Iz putopisa: Slavonija zemljo plemenita, AnteB.)

Vukovar, Vukovar, dok
protječu vode dunavske,

Vukovar, Vukovar, stoji
na braniku naše Hrvatske

{moszoomthumb imgid=1295 itemid=35 caption=()}

Vukovar - glavni cilj našeg putovanja. Bolje reći
hodočašće. Idemo
se pokloniti tom Gradu i u duhu zagrliti
njegove ljude koji su toliko zadužili
Hrvatsku, pokazali "herojstvo
kakvo možda ne poznaje europska
ratna povijest, herojstvo u kojem dvije ili tri tisuće samoniklih
vojnika i
deset tisuća civila stotinu dana odolijevaju napadima tisuću tenkova,
topova,
haubica, raketnih bacača, stotina zrakoplova i stotine tisuća projektila (S. Letica 1991.) i podnijeli
teško
zamislivu žrtvu i stradanje; idemo pomoliti se i
zapaliti svijeću pred velikim
križem na Spomen groblju i na mjestu masovne egzekucije dvjesto ranjenih
i
nemogućih. "Jer ono što se dogodilo u
Vukovaru prema moje, svojom moralnom
vrijednosti, važnost sigetskog mita (za Hrvate), ili kosovskog mita (za
Srbe),
ili Alama (za Amerikance...." (S.L.)

Profesor opet niže podatke o vukovarskoj epopeji. Grad je bio opkoljen i napadnut od strane najelitnije motorizirane jedinice jugoslavenske vojske s oko 600 tenkova i oko 50 tisuća dobro naoružanih vojnika. Vojni analitičari su pretpostavljali kako Vukovar može izdržati najviše tri dana, međutim, održao se tri mjeseca a jugo-èetnièke snage su pretrpjele neviđene gubitke.

Branitelji su imali ukupno 500 srpskih oklopnih vozila, od èega èak 200 tenkova. Oboreno je 25 borbenih zrakoplova. Broj ubijenih neprijatelja procjenjuje se na 10 do 15 tisuća, a ranjenih je dvostruko više. Nakon devedeset dana nadljudskog otpora Vukovar je 18. studenoga 1991. okupiran.

Više od 90 posto zgrada porušeno je do temelja. Devedeset dana cijeli je grad proveo u podrumima, skloništim, 56 dana nisu imali struje; samo uz veliku opasnost i rizik za život dolazilo se do vode i hrane, veze sa svijetom bile su prekinute.

Nakon okupacije poèinje neviđeni teror. Jugoslavenska vojska i èetnici koje predvode zloèinci - major Šljivanèanin i Miroslav Radiæ - odvođe u nepoznatom smjeru branitelje, djecu, civile. Nije pošteðeno ni 12 djelatnika vukovarske bolnice i 261 ranjenik. Sudbina mnogih od njih još je i danas nepoznata, a masovne grobnice na Ovèari, vukovarskom Novom groblju i na drugim lokacijama govore o strašnoj sudbini èetnièkih zarobljenika.

Vozimo se polako Trpinjskom cestom na kojoj su zauvijek zaustavljene mnoge velike i ružne gusjenice srpskog oklopa, i koja je bila posljednje što je vidio mnogi njihov vojnik, za kojim je zakukala mnoga majka Jugovijeta. Ali, tko im je kriv što su išli na tuđe, na Hrvatsko i što su ih s cvijetnim buketima ispraćale, nadajući se sigurnoj i lakoj pobjedi, slavi, a valjda i plijenu.

Mjesto sjećanja, Vukovarska bolnica, 1991.

Najprije dvoumljenje hoću li se javiti prijateljima koji rade ovdje. Nešto su nam oslabile veze u posljednje vrijeme, ne mogu se domisliti razlozima. Odustajem. Ipak šaljem SMS pozdrav, koji ostaje neuzvraćen. Ali što se može, život teče dalje.

Krećemo se podrumom Bolnice, koji je u vrijeme okupacije bio mjesto spasa za mnoge; mlada, simpatična žena s prezimenom Soldo, koje ju odmah legitimira, s ponosom, ali i nekom sjetom, priča ne samo dobro naučenu, nego i proživljenu lekciju.

...Unatoè jasno

vidljivim oznakama Crvenog križa na krovu i dvorištu, na vukovarsku je bolnicu tijekom opsade prosjeèno padalo oko 70 do 80 granata dnevno; kadkad i više od 700 granata....Na temelju dostupnih podataka, može se reæi da je tijekom opsade Vukovara u Medicinski centar Vukovar primljeno i obraðeno oko 2500 pacijenata.

Pri tome je izvršeno oko 1000 veæih operacijskih zahvata. Najmlaði ranjenik je imao 6 mjeseci, a najstariji 88

godina. Tijekom opsade u bolnici se rodilo 16-ero djece, od kojih jedno nedonošete teško samo 700 grama, umrlo treæega dana nakon roðenja. Svi ranjenici

su jednako zbrinuti bez obzira na njihovu vjeru ili nacionalnu pripadnost. U

bolnici su lijeèeni i ranjeni vojnici agresorske JNA, èak i ozloglašeni pripadnici srpskih paravojnih postrojbi.

Nakon što su okupirale

Vukovar i ušle u bolnicu, snage JNA i paravojnih postrojbi su 20. studenoga

1991. iz bolnice izvele oko 400 ranjenika, djelatnika, te èlanova njihovih

obitelji i drugih civila. Najmanje 267 osoba izvedenih iz bolnice ubijeno je

ili se vode kao nestale. Samo na Ovèari je ubijeno 200 osoba, meðu kojima i 20

djelatnika bolnice. (Ante Nazor, MS Vukovarska bolnica 1991...)

Nakon obilaska

Bolnice vozimo se prema

Memorijalnom groblju, gdje su posljednje poèivalište našli iz razlièitih masovnih stratišta ekshumirani zemni ostaci poginulih branitelja i civila. Dostojno i lijepo. Mladiaè, vrlo uljudan i dobro obaviješten, prièa nam do u detalje o stradanjima tijekom devedeset dana opsade i razaranja Vukovara, o broju poginulih, sahranjenih, odvedenih i nestalih.

Ova najveæa masovna grobnica u Europi nakon II. svjetskog rata nalazi se na istoènom prilazu Vukovaru. Kažu da slika govori više od tisuæu rijeèi, ali jedno je ovo mjesto vidjeti na slici ili televiziji, a nešto sasvim drugo biti ovdje fizièki nazoèan. Tada rijeèi ostaju u zraku i samo želite sliku koja se pruža pred vama upiti u sebe i nikad je ne zaboraviti, ponijeti sa sobom u svoj grad sliku 938 bijelih križeva od kojih svaki simbolizira jednu ųrtvu, ekshumiranu ovdje. Ovdje su pokopane cijele generacije, mladost Vukovara i svih krajeva Hrvatske. Ovdje postajemo bespomoæni. Prièa o tehnièkim karakteristikama, velièini spomenika èini se besmislena i jedino što moųemo je pokloniti im se i zahvaliti. Kažu da je ovo jedno od najljepših groblja. Oni takvo i zasluųuju. Bilo bi bolje da nikad nije ni moralo nastati.

Obilazimo groblje, molimo se, s pijetetom ponešto fotografiramo. U prvom planu dva heroja- Blago Zadro i Nikola Babiæ. Prvi poginuo tijekom akcije u obrani grada, a drugome, koji je od šale uništavao po desetak neprijateljskih tenkova u jednom danu, nakon rata, tko zna zbog kakvih rana, moųda za to što je drugèijom zamušljao slobodnu Hrvatsku, izmuèeno srce više nije moglo dalje. Èitamo prezimena - gotovo svako drugu upuæuje na juųno porijeklo. Eto razloga za sotonizaciju od strane svih onih kojima slobodna Hrvatska nikad nije bila san ni ideal, od strane „èuvara Jugoslavije“.

Ovèara

Sljedeæa postaja – Ovèara. Mjesto egzekucije dvjesto ranjenika odvezenih iz bolnice, meðu kojima je bio i heroj Siniša Glavaševiæ, duša i glas Vukovara u najtežim trenucima. Blaga uzvisina, na kojoj se odmah uz cestu zeleni malo èetvrtasto polje, otprilike 7 x 5 kvadratnih metara, zasaðeno èempresima, još uvijek niskim, njih 200, u spomen 200 ranjenika, tu dovedenih, ubijenih i zatrpanih. Samo zahvaljuæi pukom sluèaju i sreæi da je jedan zarobljenik uspio uteæi iz kamiona i skrenuti pozornost na to mjesto, to strašno masovno stratište je otkriveno. U protivnom, možda ne bi nikada. Jer, sluèajno, u toj nepreglednoj ravnici, pronaæi jedno takvo malo mjesto bez ikakve informacije, u pravom smislu je isto kao pronaæi iglu u plastu sijena.

Vukovarski heroj Petar Janjiæ Tromblon

Na blagoj uzvisini široke ravnice, tik uz put, ispred polja èempresa, a iza mramorne ploèe na kojoj piše da je tu 20. studenoga 1991. surovo likvidirano 200 ranjenika doveženih iz vukovarske bolnice, doèeka nas èovjek mlaðe dobi, ne stariji od èetrdeset godina, vitka stasa, mršav, mišiæav, kratko ošišan, s krunicom oko vrata, u ratnièkoj uniformi i tenisicama na nogama.

Odmah sam ga prepoznao - jedan
od vukovarskih heroja, Petar Janjić,
ratnog imena Trmblon, vukovarska
legenda. Sam nadimak govori o njegovoj specijalnosti tijekom rata. On ne
samo
da je uspio uništiti preko dvadesetak
neprijateljskih tenkova, izvukao se bezbroj puta
iz nemogućih situacija,
preživjeti smrtonosno srpsko zarobljenje i višestruko ranjavanje,
nego i napisati odličnu knjigu "Žedni krvi gladni
izdaje"; u kojoj opisuje kako su on i njegovi suborci branili svoj grad i
kroz
kakve su patnje i stradanja prošli.

Kao da se upravo
vratio iz ratne akcije s Trpinjske ceste, ili
Hercegovačke ulice, ili Borova naselja,
ili bilo kojega drugog dijela Vukovara kamo je
sa svojim udarnim vodom jurio kad je bilo najteže i gdje je
izgubio
najbolje prijatelje; onako mršav, gotovo beztjelesan, grozničava
pogleda,
poput duha koji bdije bez
prestanka iznad ovih čempresa i ove
ravnice, iznad sjena
pobijenih suboraca, koje jedino on vidi;
kazuje nam "to je bilo, "to se događalo; o patnjama i neizrecivim
stradanjima
za vrijeme devedest dana opsade. "Da se
zna. Da se ne zaboravi."

Ogorčen je na odnos
vlasti prema braniteljima. "Ovo mjesto zaslužuje više pijeteta. Onaj je
spomenik predaleko, kome je postavljen, mogli su ga staviti i u kukuruze. Ovdje je moj
najbolji prijatelj. Ovdje je i moja krv". Netko ga pokušava malo

umiriti: "Bit
æe bolje, dobro je" "Nije dobro"
uzvraæa æestoko i nema viæe razgovora.

Pitam se je li moglo biti drugaèije ovo s
braniteljima.
Toliko udruæa, toliko podjela, toliko nezadovljstva i toliko
frustracija. Toliko
negativne energije koja svako malo
eksploðira. Kao destrukcija ili kao autodestrukcija. Ja mislim da je
moglo biti
druæije. I bolje.

Nitko od branitelja, onih pravih, nije
iæao u rat radi privilegija. Niti rente, niti
priznanja
ni nagrada. Oni su iæli braniti svoju domovinu, svoju Hrvatsku; æeljeli
ju,
sanjali, mislili, nadali joj se,
oæekivali ju kao zemlju
pravde, demokracije, zemlju
jednakih æansi za sve; zemlju u kojoj æe se cijenti poætenje, rad, æestitost, pa i njihov
doprinost domovini.

A æto je od toga ostvareno? Oni
najbolje znaju. Ali, niæta nije
izgubljeno, sve se moæe ispraviti, treba saæuvati vjeru i nadu. Ako smo
pobijedili u ratu, zaæto ne bi i u miru. I teæa vremena je ovaj naæ narod
preæivio. Kakva bila bila, Hrvatska je sada æinjenica

na karti svijeta.

Majka heroja - baka
Mila Zadro

Potreseni svime viđenim u Bolnici, nastavili smo obilazak povijesnih mjesta ne izlazeći iz autobusa. Profesor do u detalje opisuje gdje su bile najjače borbe, gdje su bile utvrđene točke, gdje je poginuo Blago Zadru, gdje je uništeno najviše tenkova, koje je mjesto prvo palo, koje posljednje, koji su bili pravci proboja prema slobodnoj teritoriji.

Najednom stajemo pred Trpinjskom 65. Otvara se prozor i pojavi se nasmiješeno lice starice. Trenutak kasnije već je na terasi ispred ulaza u kuću. Smiješak ne silazi s lica. Pozdraviti je samo profesor, njen nećak; mi ne možemo ni izlaziti iz autobusa, da je ne bi opterećivali. Jer, nije njoj lako s njenih devedeset godina na leđima i dvije kante, bez kojih ne može.

Ali, nakon pozdrava s nećakom, ona se okreće prema nama i sa širokim, toplim osmijehom na licu poziva da dođemo svi. Nema nam druge. Pozdravljamo se, rukujemo, razgovaramo. Na stolu obavezno piše dobrodošlice, zna se koje – ono sa smokvama i košunom. "Pa vi bi prošli

isprid

kuæe a da ne svraite baki !?“ kori nas blagim glasom.

Pokušavam u tom neizrecivo toplom biæu, na njenom licu, u njenoj krhkoj, pogurenoj pojavi, otkriti što je to ona mogla dati svome djetetu, èime ga je hranila, kako ga je odgajala, da se u njemu rodi neustrašivi heroj koji ne ustuknu ni pred daleko nadmoænijom silom ni po cijenu vlastite smrti.

Sjetih se i svoje majke koja je

je

bila istih godina kao i baka Mila. Ista pojava, blagi pogled, osmjeh, crnina kao "modni stil"... i samo jedna mala razlika: baka Mila je rodila heroja.